

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ
РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА

АКАДЕМІЯ «ШТЕФАН ЧЕЛ МАРЕ»

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА

Навчальний посібник

 ПРАВОВА
ЄДНІСТЬ
РЕДАКЦІЯ
ЮРИДИЧНИХ
ВИДАНЬ

Київ • Алерта • 2019

Рецензенти:

Юхно Олександр Олександрович – завідувач кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Тарасенко Олександр Сергійович – заступник начальника відділу професійної підготовки управління професійної освіти та науки Департаменту персоналу, організації освітньої та наукової діяльності МВС України, кандидат юридичних наук;

Паренюк Олександр Іванович – декан факультету права Академії «Штефан чел Маре» МВС Республіки Молдова, доктор права, доцент.

Авторський колектив:

Березняк Василь Сергійович – старший викладач кафедри кримінального права та криминології Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Павлова Наталя Валеріївна – доцент кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Паустовська Наталя Костянтинівна – старший викладач кафедри кримінального процесу і криміналістики Академії «Штефан чел Маре» МВС Республіки Молдова;

Федченко Володимир Михайлович – професор кафедри кримінального процесу Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент;

Філяніна Людмила Анатоліївна – доцент кафедри теорії та історії держави і права Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

М58 Міжнародне співробітництво у сфері кримінального провадження за законодавством України та Республіки Молдова: навчальний посібник / [В.С. Березняк, Н.В. Павлова, Н.К. Паустовська, В.М. Федченко, Л.А. Філяніна]. Київ: Алерта, 2019. 310 с.

ISBN 978-617-566-581-7

У навчальному посібнику на підставі чинного кримінального процесуального законодавства України та Республіки Молдова викладено питання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, основні напрями співпраці уповноважених органів, осіб з вказаних питань. Висвітлено діяльність міжнародних установ, їх структур, повноважень і завдань з питань забезпечення та надання правової допомоги у сфері кримінального провадження.

Для викладачів, науковців, здобувачів вищої освіти юридичних ВНЗ, працівників суду й органів досудового розслідування.

УДК 343.13:341.45(477+478.9)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	8

РОЗДІЛ 1.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ З НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В РАМКАХ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ – ІНТЕРПОЛ

1.1. Загальна характеристика Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол.....	10
1.2. Структура та характеристика основних інституцій Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол.....	13
1.3. Роль Інтерполу у сфері співробітництва.....	21
1.4. Співробітництво Інтерполу щодо запобігання та боротьби з окремими видами злочинів	23
1.5. Спеціальне представництво Інтерполу в Європейському Союзі.....	26
1.6. Бази даних Інтерполу.....	28
1.7. Обмін даними між державами-учасницями Інтерполу	37

РОЗДІЛ 2.

СУДОВЕ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

2.1. Європейське поліцейське відомство (Європол): загальна характеристика, статус, структура.....	44
2.2. Співробітництво Європейського поліцейського відомства (Європол) у кримінальному провадженні.....	53
2.3. Відділ співробітництва з питань юстиції Європейського Союзу (Євроюст).....	68
2.4. Структура Євроюсту.....	73
2.4.1. Інші органи та відділи Євроюсту	79
2.5. Обмін інформацією держав-учасниць ЄС і Євроюсту	84
2.6. Співробітництво з державами-партнерами та судовими мережами	84

РОЗДІЛ 3.

**МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО
ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ
(ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ)**

3.1. Загальні положення міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні.....	89
3.2. Видача осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиція)	167
3.3. Кримінальне провадження у порядку перейняття	210
3.4. Визнання та виконання вироків судів іноземних держав і передача засуджених осіб	222

РОЗДІЛ 4.

**ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ З НАДАННЯ
ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ
(ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА)**

4.1. Поче регулювання міжнародної правової допомоги в Республіці Молдова	243
4.2. Поняття, види та класифікація екстрадиції за законодавством Республіки Молдова	264
4.3. Арешт особи з метою екстрадиції.....	271
4.4. Запит на екстрадицію Республікою Молдова.....	274
4.5. Переведення засуджених осіб.....	276
4.6. Визнання рішень у кримінальних справах іноземних судових інстанцій.....	280
БІБЛЮГРАФІЧНИЙ СПИСОК.....	298
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	306

ПЕРЕДМОВА

Навчальний посібник «Міжнародне співробітництво в сфері кримінального провадження за законодавством України та Республіки Молдова» є навчальним виданням, що доповнює підручник «Кримінальний процес». Посібник містить систематизоване викладення окремих положень навчальної дисципліни «Кримінальний процес, Міжнародне право, Міжнародне співробітництво у сфері правоохоронної діяльності» та підготовлений відповідно до оновленого кримінального процесуального законодавства України з урахуванням міжнародних правових актів, що ратифіковані державою Україна, а також міжнародних правових актів, ратифікованих Республікою Молдова, з питань надання правової допомоги у кримінальних провадженнях і врахування практики Європейського суду з прав людини.

У посібнику розглядаються питання співробітництва національних правоохоронних органів вказаних держав з міжнародними організаціями у сфері правоохоронної діяльності та загальні положення міжнародного співробітництва у кримінальних провадженнях як на підставі ратифікованих Міжнародних правових актів, так і на засадах взаємності в рамках надання міжнародної правової допомоги.

Приділяється увага таким правовим положенням, як: *нормативне забезпечення здійснення міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні*; здійснення міжнародного співробітництва на засадах взаємності; визначене коло необхідних процесуальних, слідчих (розшукових) дій та окремих заходів забезпечення кримінального провадження у рамках правової допомоги у кримінальному провадженні; формування запитів про міжнародну правову допомогу у вигляді доручень, клопотань; суб'єкти надання міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні; вимоги щодо звернень та отриманих доказів у рамках правової допомоги у кримінальному провадженні; мова запитів і додатків у рамках здійснення правової допомоги у кримінальному провадженні; міжнародна правова допомога при проведенні окремих слідчих (розшукових) і процесуальних дій; право оскарження рішень, дій, бездіяльності з питань міжнародної правової допомоги у кримінальному провадженні.

Окремо розглядаються питання співробітництва Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол з іншими міжнародними органами й організаціями, а саме: ООН, Рада Безпеки ООН, Європол та інші; надана характеристика базам даних, що використовує у своїй діяльності Інтерпол, а саме: «Повідомлення», «Кримінальна реєстраційна система Інтерпол», «База даних ДНК-профіль» та інші; порядок обміну даними між державами-учасницями організації із використанням глобальних систем зв'язку; судове та поліцейське співробітництво у Європейському Союзі. Також, приділену увагу екстрадиції та екстрадиційному арешту осіб, які вчинили кримінальне правопорушення. А саме, розглядаються поняття, види та принципи екстрадиції; підстави для видачі (екстрадиції) та підстави відмови у видачі (екстрадиції); міжнародні правові норми, що регулюють питання видачі (екстрадиції); офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитованої держави особи, яку необхідно видати, та видача такої особи; запит про видачу (екстрадицію) та підтверджувальні матеріали (матеріали про видачу); порядок їх підготовки та направлення; офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитованої держави особи, яку необхідно видати, та видача такої особи; запит про видачу (екстрадицію) та підтверджувальні матеріали (матеріали про видачу), порядок їх підготовки та направлення; застосування запобіжного заходу до особи, яка підлягає видачі (екстрадиції); екстрадиційна перевірка; перевірка обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом про видачу особи (екстрадицію); порядок оскарження рішення про видачу особи (екстрадицію); фактична передача особи під юрисдикцію запитуючої держави. Також розглядається і питання щодо здійснення кримінального провадження у порядку його перейняття.

Зміст навчального посібника викладено послідовно, логічно, супроводжується відповідним аналізом законодавства з наведенням певних висновків і пропозицій. Розділи посібника містять систематизовані законодавчі та наукові положення з урахуванням існуючих потреб правозастосування та судочинства у цілому. У кінці кожного підрозділу є відповідний перелік питань і тестів для здійснення самоконтролю, а також, обов'язкові та додаткові завдання, таблиці, що допоможе у набутті оновлених систематизованих наукових знань у рамках кримінального процесуального права.

Навчальний посібник сприятиме засвоєнню студентами, курсантами та слухачами вищих навчальних закладів юридичного профілю теоретичних знань стосовно порядку здійснення кримінального провадження в рамках міжнародної правової допомоги. Він також може бути використаний і у практичній діяльності правоохоронних і судових органів України.

Посібник може використовуватися у вищих навчальних закладах 1–4 рівнів акредитації МОН України, МВС України й інших міністерств, що здійснюють підготовку фахівців за спеціальностями «Правознавство» та «Правоохоронна діяльність». Буде корисним і практичним працівникам (слідчим, прокурорам, слідчим суддям, адвокатам).

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

- ICIS** – база даних Кримінальної інформаційної системи Інтерпол
- НЦБ/ NCB** – Національне центральне бюро Інтерполу
- CCF** – Комісія з контролю за файлами Інтерполу
- IGCI** – Глобальний комплекс інновацій Інтерполу
- РБ ООН** – Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй
- УВК ООН** – Управління Верховного Комісара Організації Об'єднаних Націй
- I-24/7** – захищена комунікаційна система Інтерпол
- SRIEU** – Управління Спеціального представника Інтерполу в Європейському Союзі
- WAPIS** – інформаційна система поліції в Західній Африці
- SLTD** – база даних, що містить відомості за номерами, серіями й іншими реквізитами паспорта, посвідчення особи, посвідчення на право володіння літаком, автомобілем, вогнепальною зброєю, а також інші документи, котрими користувалися міжнародні злочинці
- SAD** – база даних обліку офіційних документів, що служать для ідентифікації об'єктів
- Європол** – Європейське поліцейське відомство (Європейський поліцейський офіс)
- Євроюст** – відділ співробітництва з питань юстиції Європейського Союзу
- ЄС** – Європейський Союз
- DPO (*Data Protection Officer*)** – Уповноважений з питань захисту (персональних) даних у Євроюст
- JSB (*Independent Joint Supervisory Body*)** – спільний незалежний наглядовий орган Євроюст, створений відповідно до ст. 23 Рішення про Євроюст
- EJN (*European Judicial Network*)** – Європейська судова мережа
- Joint investigation teams** – спільні слідчі команди
- ГАОН** – Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй
- КПК** – Кримінальний процесуальний кодекс

НАБУ – Національне антикорупційне бюро

ГПУ – Генеральна прокуратура України

САП – Спеціалізована антикорупційна прокуратура

МЮ – Міністерство юстиції

ДКВСУ – Державна кримінально-виконавча служба України

МЗСУ – Міністерство закордонних справ України

ГУ МПС – Головне управління міжнародно-правового співробітництва

КС – Конституційний Суд

МК – Мінська Конвенція 1993 р.